

Притчи

Библия за съвременните семейства

Съдържание:

Притчи	1
ЗА ТАЗИ КНИГА	2
Как могат да бъдат използвани притчите.....	3
Мъдростта и лошите приятели.....	5
Довери се на Господа	6
Съвет към младите хора	7
Бъди верен на съпругата си	8
Не бъди безразсъден	9
Глупостта на неверността.....	11
Хваление към Мъдростта.....	12
Мъдростта дава празненство.....	14
Мъдрите думи на Соломон.....	15
Внимавай какво казваш и правиш	16
Ти не може да се скриеш зад злото.....	18
Мъдрите приятели ще те направят мъдър	20
Мъдростта дава здрав разум.....	22
Господ вижда всичко.....	23
Господ има последната дума.....	25
Нашите мисли са изпитвани от Господа.....	27
Неправилно е да подкрепяме виновния	28
Мъдро е да бъдеш търпелив.....	29
Думите на Мъдростта са по-добри от златото.....	31
Господ е в контрол	32
Ценността на добрата репутация	34
-6-	35
-19-	37
Още от Соломоновите мъдри думи.....	39
Не бъди глупав.....	40
Не се хвали с утрешния ден.....	42
Законът на Бога носи разум.....	43
Използвай здравият разум	45
Думите на Агур	46
Това, което майката на цар Лемуил го учеше.....	48

ЗА ТАЗИ КНИГА

Книгата Притчи е сборник от изказвания, които са били използвани в древен Израел, за да се поучават Божиите хора как да обичат правилно. По-

голямата част от тях са на Соломон, но останалата част са от Агур (30:1) и цар Лемуил (31:1).

Както псалмите, всички притчи са написани в поетична форма. Типичната притча има форма на кратко изречение, в което първата част дава темата, а втората част е нейн отзвук. Това, което прави Притчите толкова популярни е това, че те дават толкова силни изявления с толкова малко думи. Това ги прави лесни за запомняне и прилагане в ежедневието.

Едно от основните учения в Притчи е това, че цялата мъдрост е дар от Бога. Тази мъдрост ни снабдява с практични съвети за всекидневния живот в дома, в обществото, в политиката, в училище и на работа. Книгата Притчи учи също така за важността от справедливост, смирение, вяност и загриженост за бедните и нуждаещите се.

Понеже повечето притчи са толкова кратки и са изказани само с едно изречение, повечето не са свързани с тези около тях. В някои части на книгата обаче, може да се открие обща тема. Темата на глава 26:1-12 е как да не бъдеш глупав, например. В глава 8-9 Мъдростта е описана като жена, която съветва хората да бягат от своите глупави пътища и да живеят мъдро.

Как могат да бъдат използвани притчите

1 Това са притчите на цар Соломон от Израел, синът на Давид.

2 Притчите ще ви научат на мъдрост и самоконтрол и как да разбираме думите с дълбоко значение.

3 Ще научите кое е правилно, честно и справедливо.

4 От тях обикновеният човек може да се научи да бъде умен, а младежът може да придобие знание и добър разум.

5 Ако вече си мъдър, ти ще станеш още по-мъдър.

А ако си умен, ти ще се научиш да разбираш

6 притчите и сказанията така добре,

както думите на мъдрост и всякакъв вид гатанки.

7 Почитай Господа и Му се покорявай!

Това е началото на знанието. **A**

Само глупакът отхвърля мъдростта и добрият съвет.

Предупреждение

относно лошите приятели

8 Дете мое, покорявай се на поученията на твоите родители

9 и носи ги като прекрасна шапка или като красиво колие.

10 Не бъди изкушаван от грешниците, нито ги слушай,

11 когато казват: "Ела с нас! Нека да направим банда

и да убием някой просто за забавление!

12 Сега те са добре и са здрави,
но нека да ги довършим веднъж завинаги.

13 Ще вземем техните ценности и ще напълним домовете си
с откраднати блага.

14 Ако се присъединиш към нас, ти ще получиш своя дял."

15 Не следвай никой от тях, нито прави като тях.

16 Те бързат да се съберат, за да извършат
престъпление и дори убийство.

17 Те са като птица, която вижда капана, но го пренебрегва. **Б**

18 Те се събират, за да убият някой, но те са жертвите.

19 Богатството, което ще получиш от престъпленията,
Ще ограби твоя живот.

Мъдростта говори

20 Мъдростта **В** вика по улиците,
където се събират тълпите.

21 Тя вика по пазарите, близо до вратите на града,
като казва на хората:

22 "Колко дълго ще се наслаждавате да бъдете глупави?

Няма ли да престанете да се насмивате над знанието?

23 Чуйте, когато ви поправам и ще ви кажа какво мисля.

24 Вие напълно ме пренебрегвате и отказвате да слушате;

25 Отхвърляте моя съвет и не внимавате,
когато ви предупреждавам.

26 Така че, когато ви удари някакво ужасно бедствие,

27 или върху вас като вихрушка дойдат беди и болести,
аз ще се смея и ще ми е забавно.

28 Вие ще молите за моята помощ, но аз няма да чуя;
ще ме търсите, но няма да ме намерите.

29 Да, вие не послушахте и отказахте да почитате Господа.

30 Вие отхвърлихте моя съвет и не внимавахте,
когато ви предупреждавах.

31 Сега ще ядете плода на това, което сте направили,
докато не се изпълните със собствения си срам.

32 Грехът и себезадоволяването носят разрушение
и смърт на глупавите.

33 Но ако ме послушате, вие ще бъдете на сигурно място,
без да се страхувате от бедствие.

А началото на знанието: или "ето за това е знанието".

Б стих 17: или "Да бъдат като птица, която няма да отиде към примамката, ако прилича на капан."

В мъдрост: В книгата Притчи думата "мъдрост" понякога е използвана, когато се говори за свръхестествено същество, което е било с Бог по време на сътворението.

Мъдростта и лошите приятели

- 1 Дете мое, ти трябва да следваш и пазиш моите поучения и инструкции.
- 2 Дръж се настроен към мъдростта и мисли върху това, какво означава тя и ще имаш благоразумие.
- 3 Викай, колкото можеш по-високо за благоразумие.
- 4 Търси мъдростта така, както би търсил сребро или скрито съкровище.
- 5 Тогава ти ще разбереш, какво означава да почиташ и да познаваш Господ Бог.
- 6 Цялата мъдрост идва от Господа, а също така и здравият разум, и разбирането.
- 7 Бог дава полезен съвет **А** на всички, които Му се покоряват и закриля всички, които живеят както би трябвало.
- 8 Бог вижда, че е извършено правосъдие и той наблюдава всеки, който Му е верен.
- 9 Чрез мъдрост ти ще научиш, кое е правилно и честно и справедливо.
- 10 Мъдростта ще контролира твоя ум и ти ще бъдеш наситен със знание.
- 11 Доброто правосъдие и благоразумието ще те пазят.
- 12 Мъдростта ще те пази от зли планове и от лъжците,
- 13 които са се обърнали от това да вършат добро и живеят в тъмнина.
- 14 Повече от всичко те се наслаждават да бъдат зли и лъжливи.
- 15 Те мамят себе си и всичко, което вършат е неправилно.

Мъдростта и сексуалната чистота

- 16 Мъдростта ще те пази от лицемерното говорене на грешна жена,
- 17 която нарушава брачните си клетви и напуска мъжа, за когото се е омъжила, когато е била млада.
- 18 Пътят към нейния дом води надолу към мрачния свят на смъртта.

19 Ако я посетиш, ти никога няма да откриеш отново пътя, водещ към живот.

20 Следвай примера на добрите хора и живей живота си честно.

21 Ако си честен и невинен, ти ще запазиш земята си;

22 но ако вършиш неправилни неща и не може да ти се довери човек, ти ще бъдеш изкоренен.

A полезен съвет: или "мъдрост"

Довери се на Господа

1 Дете мое, помни моите поучения и инструкции и им се покорявай напълно.

2 Те ще ти помогнат да живееш дълъг и успешен живот.

3 Нека винаги да показваш като огърлица любовта и верността; напиши ги във ума си.

4 Бог и хората ще те харесат и ще те сметат за успяващ.

5 Ти трябва да се довериш на Господа с цялото си сърце, а не на своята си преценка.

6 Винаги Му позволявай да те води и той ще изчисти пътя, който да следваш.

7 Никога не си мисли, че си достатъчно мъдър, но почитай Господа и стой настрана от зло.

8 Това ще те направи здрав и ще се чувстваш силен.

9 Почитай Господа като Му даваш парите си и първата част от реколтата си.

10 Тогава ти ще имаш жито и грозде повече, от колкото се нуждаеш.

11 Дете мое, не се обръщай настрана и не се огорчавай, когато Господ те поправя.

12 Господ поправя всеки, когото обича, също както родителите поправят любимото си дете.

Ценността на мъдростта

13 Бог благославя всеки, който има мъдрост и здрав разум.

14 Мъдростта струва повече от сребро; прави те по-богат, от колкото златото.

15 Мъдростта е много по-ценна от скъпоценни бижута; нищо, което искаш не може да се сравни с нея.

16 В дясната си ръка Мъдростта държи дълъг живот, а в лявата си ръка – богатство и чест.

- 17 Мъдростта прави живота приятен и безопасно ни води напред.
- 18 Мъдростта е дърво, даряващо живот,
извор на щастие за всеки, който се държи за Нея.
- 19 Чрез своята мъдрост и знание, Господ сътвори небето и земята
- 20 Чрез своето разбиране, Той позволи на океана да бъде свободен,
а облаците да освобождават дъжда.
- 21 Дете мое, използвай здрав разум и правилно отсъждане!
Винаги ги дръж в ума си.
- 22 Те ще ти помогнат да живееш дълъг и красив живот.
- 23 Ти ще ходиш в безопасност и никога няма да се препънеш;
- 24 ще си почиваш без да си угрижен и ще спиш добре.
- 25 Така че не се страхувай от внезапно дошло бедствие
и от бурите, които удрят злите хора.
- 26 Можеш да бъдеш сигурен, че Господ ще те пази от вредите.
- 27 Прави, каквото можеш за всеки, който заслужава помощта ти.
- 28 Не казвай на съседа си: "Ела утре!", ако можеш да му помогнеш днес.
- 29 Не се опитвай да излъжеш съседа си, който ти има доверие.
- 30 Не спори с някой само заради спора, когато не си наранен.
- 31 Не завиждай на жестоките хора и не следвай техния пример.
- 32 Господ не харесва никой, който е нечестен,
но позволява на добрите хора да бъдат Негови приятели.
- 33 Той поставя проклятие върху дома на всеки, който е зъл,
но благославя дома на всеки добър човек.
- 34 Господ се подиграва на всеки, който Му се подиграва,
но Той е благ към всеки, който е смирен.
- 35 Ако си мъдър, ще бъдеш хвален,
но ще бъдеш посрамен, ако си инат глупак.

Съвет към младите хора

- 1 Дете мое, слушай внимателно моите поучения
и научи какво е здрав разум.
- 2 Съветът ми е полезен, затова не се отвърщай от него.
- 3 Когато бях все още млад и бях любимец на майка си, баща ми
- 4 ми каза: "Ако следваш моите поучения
и ги пазиш в ума си, ще живееш."
- 5 Бъди мъдър и научи какво е здрав разум;
помни моите учения и прави, каквото ти казвам.
- 6 Ако обичаш Мъдростта, не я отхвърляй и тя ще те пази.
- 7 Най-доброто нещо за Мъдростта е самата Мъдрост;
здравият разум е по-важен от всичко останало.

8 Ако ти цениш Мъдростта и се държиш здраво за Нея,
великите почести ще бъдат твои.

9 Това ще бъде като славна корона от красиви цветя.

Правилният път и грешният път

10 Мое дете, ако слушаш и се покоряваш на моите учения,
ще живееш дълъг живот.

11 Аз ти показах пътя, който има смисъл.

Водих те напред и ти показах правилните стъпки.

12 Пътят ти няма да бъде затворен и когато бягаш, няма да паднеш.

13 Дръж се здраво за моето поучение и никога не го оставяй.

То означава живот за теб.

14 Не следвай лошият пример на злите и лоши хора.

15 Обърни се на страни и продължи напред. Стой далеч от тях.

16 Те не могат да заспят, нито да си починат,

докато не извършат нещо лошо или не наранят някоя невинна жертва.

17 Тяхната храна и вода са насилието и жестокостта.

18 Начинът на живот на добрите хора

е като слънчева светлина на зазоряване,

която става все по-ярка и по-ярка, докато настъпи деня.

19 Начинът на живот на грешните е като непрогледна тъмнина

и те никога не знаят, какво ги кара да се спъват.

20 Дете мое, слушай внимателно всичко, което ти казвам.

21 И не забравяй нито дума, но мисли върху това.

22 Познаването на тези поучения,

ще означава истински живот и добро здраве за теб.

23 Внимателно пази мислите си,

понеже те са източник на истински живот.

24 Никога не говори лъжи, нито да лъжеш, когато говориш.

25 Продължавай да гледаш право напред,

без да се обръщаш настрани.

26 Знай на къде си се запътил и това ще ти бъде здрава основа.

27 Не прави грешка да се оглеждаш наляво или на дясно.

Бъди верен на съпругата си

1 Сине мой, ако слушаш внимателно моята мъдрост и добрият разум,

2 ти ще имаш добро отсъждане

и винаги ще знаеш да кажеш правилното нещо.

3 Думите на неморалната жена могат да бъдат

сладки като мед и спокойни като зехтин.

- 4Но това, което всъщност получаваш като си с нея,
е горчива отрова и болка.
- 5Ако я последваш, тя ще те заведе надолу към света на мъртвите.
- 6Тя е пропуснала пътя, които води към живот
и дори не знае кой е той.
- 7Сине мой, чуй ме и прави всичко, което ти казвам.
- 8Стой далеч от лошата жена!
Дори не се приближавай до вратата на нейната къща.
- 9Ще изгубиш самоуважението си и ще завършиш
в дълг до края на живота си към някой жесток човек.
- 10Непознати хора ще вземат парите ти
и всичко останало, за което си работил.
- 11И когато всичко свърши,
тялото ти ще бъде изхабено и ти ще стенеш
- 12и ще викаш: "Мразех съвет и поправяне!
13Не обръщах внимание на моите учители
14и сега съм опозорен пред всички."
- 15Ти трябва да бъдеш верен на съпругата си,
точно както вадиш вода от собствения си кладенец. **A**
- 16И не бъди като извор, от който може да пие всяка жена.
- 17Пази себе си за съпругата си и не прави секс с друга жена.
- 18Бъди щастлив с жената, за която си се оженил, когато си бил млад.
- 19Тя е красива и изящна също като сърна;
ти трябва да бъдеш привлечен от нея и да останеш дълбоко влюбен.
- 20Не се побърквай по жена, която е невярна на собствения си съпруг!
- 21Господ вижда всичко и внимателно ни наблюдава.
- 22Грешниците са хванати в капана на собствените си зли дела.
- 23Те се губят и умират, поради своята глупост и липса на самоконтрол.

A собствения си кладенец: В библейски времена водата е била оскъдна и кладенците са били строго охранявани.

Не бъди безразсъден

- 1Дете мое, да допуснем, че си се съгласил
да платиш дълговете на някой,
който не може да ти върне заема.
- 2В такъв случай, ти си хванат от собствените си думи
- 3и сега си под властта на някой друг.
Ето какво трябва да направиш: отиди
и помоли за разрешение да се отмени споразумението.
- 4Направи това преди да заспиш,

дори преди да отидеш да си легнеш.
5 Спаси себе си, точно както елен
или птица се опитват да избягат от ловеца.
6 Вие, мързеливите, можете да се научите
като гледате мравуняка.
7 Мравките нямат водачи,
8 но те съхраняват храна по време на жътвата.
9 До кога ще си лежите там и няма да вършите нищо?
Кога ще се събудите и ще станете?
10 Малко спане. Малко дрямка.
Опъвате ръцете си и въртите юмруците си.
11 И внезапно, всичко е изчезнало,
сякаш е било ограбено от въоръжени крадци.
12 Безсрамните лъжци се навъртат наоколо
13 примигват и дават сигнали, за да измамат някого.
14 Те винаги измислят нещо зло и предизвикват проблеми.
15 Но те ще бъдат ударени от бедствие
и ще бъдат оставени без всякаква надежда.
16 Има шест, дори седем вида хора, които Господ не харесва:
17 Тези, които са прекалено горделиви или говорят лъжи или убиват;
18 тези, които кроят зли планове или бързат да вършат лоши неща;
19 тези, които говорят лъжи в съда
или предизвикват проблеми в семейството.
20 Покорявай се на поучението на твоите родители.
21 Винаги ги пази в ума си и никога не ги забравяй.
22 Техните поучения ще те водят, когато вървиш,
ще те закрилят, когато спиш и ще ти говорят, когато се събудиш.
23 Законът на Господа е лампа и неговите поучения ярко светят.
Поправянето и самоконтрола ще те водят към живот.
24 Те ще те пазят от ласкателните думи на нечия чужда съпруга **А**.
25 Не се оставяй да бъдеш привлечен
от обаятелните и красиви очи на някоя такава жена.
26 Жена, която продава любовта си,
може да бъде купена за малко пари,
също като цената на храна.
Но да правиш любов с чужда съпруга ще ти струва всичко.
27 Ако носиш горящи въглени, ще си изгориш дрехите;
28 ако вървиш върху горещи въглени, ще си изгориш ходилата.
29 Ако легнеш с чужда съпруга, ще платиш цената.
30 Ние не търпим крадците, дори **Б** ако някой краде,
за да се нахрани.

31Крадците, които са хванати,
трябва да върнат обратно седем пъти това,
което са откраднали и да изгубят всичко.
32Но ако ти легнеш с чужда жена,
ще се самоунищожиш чрез собствената си глупост.
33Ти ще бъдеш бит и завинаги обезчестен,
34защото ревнивият съпруг може да бъде необуздан
и безмилостен, когато си отмъщава.
35Той няма да ти позволи да му платиш,
без значение колко ще му предложиш.

А нечия чужда съпруга: или "зла жена"

Б дори: или "особено"

Глупостта на неверността

1Сине мой, бъди много внимателен
и не забравяй това, което ти казвам да направиш.
2Покорявай ми се и ще живееш!
Нека моите инструкции да бъдат твоето най-голямо съкровище.
3Вържи ги на пръстите си и ги напиши на в ума си.
4Нека мъдростта да ти бъде сестра,
а здравият разум да ти бъде най- добрият приятел.
5Те ще те пазят от ласкателните думи на чужда жена.
6Веднъж от прозореца на моята къща видях
7няколко глупави млади мъже.
8-9Беше късно вечерта, малко след мръкване.
Единият от тях зави зад ъгъла
и вървеше към къщата на една невярна съпруга.
10Тя беше облечена луксозно, като жена от улицата,
с единствено желание в ума си.
11Тя беше една от онези жени, които крещат
и не се уморяват и никога не си стоят в къщи,
12които обикалят улица след улица, чакайки да улови мъж.
13Тя го сграбчи и го целуна, и без всякакъв срам каза:
14„Принесох жертвата си
и остана достатъчно месо, за да празнуваме.
15Така че излязох да те потърся и ето те!
16Чаршафите на леглото ми са светло-оцветени платове от Египет.
17И аз съм ги покрила с парфюм от смирна, алое и канела.
18Нека да отидем там и да правим любов цяла нощ.
19Моят съпруг пътува и сега е много далеч.

20Взе със себе си много пари
и няма да се върне в къщи преди средата на месеца.”
21И така, та го хвана с цялото свое сладко говорено
и с цялото си ласкателство.
22Веднага той я последва, също както говедо отива на клане,
както глупак, който върви по своя път, за да бъде наказан **A**
23и убит със стрели. Той беше като птица,
която се втурва в капана без да знае,
че това щеше да му струва живота му.
24Сине мой, обърни внимание на това, което ти казах.
25Недей дори да си помисляш за такъв вид жени,
нито се оставяй да бъдеш заблуден от такава жена.
26Такава жена е причинила падане и разрушение на много мъже.
27Нейната къща е еднопосочна улица,
водеща право надолу към света на смъртта.

A като глупак, който върви по своя път, за да бъде наказан: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Хваление към Мъдростта

1С огромно разбиране, Мъдростта **A** вика
2като стои на кръстопътищата и на всеки хълм.
3Тя се изправя при градските порти,
откъдето всеки влиза в града и вика:
4„Призовавам всеки един от вас!
5Здравият разум и правилното отсъждане могат да бъдат ваши.
6Слушайте, защото това, което казвам е скъпоценно и правилно.
7Аз винаги говоря истината и отказвам да говоря лъжи.
8Всяка дума, която говоря е честна,
нито една от тях не е лъжлива или заблуждаваща.
9Ако ти си разсъдлив, ще видиш,
че имаш нужда точно от моите думи.
10Нека инструкциите и знанието означават за теб
повече от сребро и повече от чисто злато.
11Мъдростта струва много повече от скъпоценни бижута
и от всичко останало, което желаш.”

Мъдростта говори

12Аз съм Мъдростта **A**. Здравият разум е моят най-добър приятел.
Аз притежавам знание и правилно отсъждане.

- 13 Ако почиташ Господа, ще мразиш злото.
Аз мразя гордост, самонадеяност и измамни лъжи.
- 14 Аз съм силна и предлагам практични съвети и праведно отсъждане.
- 15 Чрез моята сила царете управляват
и управниците правят закони, които са справедливи.
- 16 Всеки честен водач управлява с моя помощ.
- 17 Аз обичам всеки, който ме обича
и ще бъда намерена от всеки, който истински ме търси.
- 18 Аз мога да те направя богат и известен, важен и успешен,
- 19 Това, което ще получиш от мен
е много по-ценно от най-прекрасното злато и най-чистото сребро.
- 20 Аз винаги правя това, което е правилно
- 21 и давам огромни богатства на всеки, който ме обича.
- 22 От началото аз бях с Господа **Б**, бях там преди да започне
- 23 да създава земята. В самото начало, Господ даде живот на **В** мен.
- 24 Когато бях родена, нямаше океани, нито водни извори.
- 25 Моето рождение беше преди планините да бъдат оформени
и хълмовете да бяха поставени на местата им.
- 26 То беше преди Бог да направи земята
и всичките ѝ полета и дори да беше направил пръстта.
- 27 Аз бях там, когато Господ постави небесата на мястото им
и разпъна небето пред лицето на морето.
- 28 Аз бях с Него, когато Той постави облаците в небето
и сътвори изворите, които пълнят океана.
- 29 Аз бях там, когато Той сложи граници за морето,
за да го подчини на Себе си,
и когато постави основите, за да държат земята.
- 30 Аз бях точно до Господа, помагайки Му да планира и да строи **Г**.
Аз Го правех щастлив всеки ден и аз бях щастлива до Него.
- 31 Наслаждавах се на Словото Му и на Неговите хора.
- 32 Внимавай, мое дете! Следвай съвета ми и ще бъдеш щастлив.
- 33 Слушай внимателно инструкциите ми и ще бъдеш мъдър.
- 34 Идвай в дома ми всеки ден и ме слушай. И ще намериш щастие.
- 35 Като намираш мен, намираш живот и Господ ще се наслаждава в теб.
- 36 Но ако не ме откриеш, ти само нараняваш себе си,
а ако ме мразиш, ти се влюбваш в смъртта.

А Мъдрост: Виж 1:20.

Б От началото...с Господа: или "От самото начало, Господ ме сътвори."

В даде живот на: или "оформи".

Г помагайки...строи: или "като Негово дете."

Мъдростта дава празненство

- 1 Мъдростта построи своя дом и постави седемте си колони.
- 2 Тя приготви месото и изкара виното. Нейният празник е готов.
- 3 Тя изпрати слугините си да прогласят поканата ѝ от най-високите хълмове.
- 4 „Всеки, който е отхвърлен или глупав е поканен!
- 5 Всички вие сте добре дошли на моята трапеза с месо и вино.
- 6 Ако искате да живеете, оставете своята глупост и нека разбиране да насочва стъпките ви.“

Истинска Мъдрост

- 7 Поправи безполезния самохвалко и всичко, което ще получиш е обида и оскърбление.
- 8 Всеки самохвалко, когото поправяш само ще те намрази. Но ако поправяш някой, който има здрав разум, ти ще бъдеш обикнат.
- 9 Ако ти имаш добър разум, инструкциите ще те направят още по-чувствителен. И ако живееш правилно, образованието ще ти помогне да знаеш дори повече.
- 10 Почитай Бога и Му се покорявай! Това е началото на мъдростта. **A** За да имаш разбиране, ти трябва да познаваш святия Бог.
- 11 Аз съм Мъдростта. Ако ме следваш, ти ще живееш дълго време.
- 12 Доброто разбиране е добро за теб, но ако се хвалиш, ще нараниш себе си.

Поканата на Глупостта

- 13 Глупостта **B** е неразумна, безчувствена и глупава.
- 14 Тя стои пред къщата си на най-високия хълм в града.
- 15 Тя вика към всеки, който минава покрай нея:
- 16 „Ако вие сте глупави, влезте вътре!“
- А на всеки глупак тя казваше:
- 17 „Откраднатата вода е по-вкусна и храната, която ядете на скришно е по-вкусна от всичко.“
- 18 И никой, който слуша Глупостта не разбира, че нейните гости са толкова добри, колкото смъртта.

A началото на мъдростта: или "ето за това е мъдростта".

B Глупостта: или "глупавата жена".

Мъдрите думи на Соломон

1Ето няколко притчи от Соломон:

Деца с добър разум правят родителите си щастливи,
а глупавите ги натъжават.

2Това, което печелиш като вършиш зло,
не може изобщо да ти помогне.

Но като бъдеш добър **А**, можеш да се спасиш от смъртта.

3Ако се покоряваш на Господа, ти няма да ходиш гладен:
но ако си грешен (злонамерен, безбожен),

Бог няма да позволи да имаш това, което искаш.

4Мързелът води до бедност; здравата работа те прави богат.

5По време на жътвата е по-умно да работиш здраво,
а е глупаво да спиш.

6Всеки хвали добрите хора,
но зло се крие зад думите на грешните.

7Добрите хора се помнят дълго след като са си отишли,
но грешните бързо се забравят.

8Ако си разумен, ще слушаш и ще се покоряваш;
ако всичко, което правиш е да говориш, ти ще се само разрушиш.

9Ти ще бъдеш спасен, ако винаги вършиш правилното нещо,
но ще бъдеш хванат, ако си нечестен.

10Лъжата предизвиква беди

и глупавото говорене ще те доведе до разруха. **Б**

11Думите на добрите хора са източник на живот,
но зло се крие зад думите на грешните.

12Омразата предизвиква проблеми;

любовта си затваря очите за грешките, които другите правят.

13Ако си разумен, ще разбираш кога да говориш.

Но ако си глупав, ще бъдеш бит с пръчка.

14Ако си разумен, ти ще научиш всичко,

което можеш, но глупавото говорене скоро ще те разруши.

15Голямото богатство може да бъде крепост,

но бедността не може да те закриля изобщо.

16Ако живееш правилно, наградата е добър живот;

ако си лош, всичко, което имаш е грях.

17Приемай поправки и ти ще откриеш живот;

отхвърляй поправки и ще пропуснеш пътя.

18Ти може да скриеш омразата си като говориш лъжи,

но ти си глупак, щом разпръскваш лъжи.

19Ако говориш твърде много, ти ще кажеш неправилни неща,

така че бъди чувствителен и внимавай какво казваш.

20 Думите на добрия човек са като чисто сребро,
но мислите на злия човек са почти без стойност.

21 Полезните инструкции са помощ за много хора,
но глупаците са убивани от собствената си глупост.

22 Когато Господ те благослови с богатства,
няма за какво да съжаляваш. **В**

23 Глупавите се наслаждават да вършат неправилни неща,
но всеки, който е разумен, се наслаждава да действа мъдро.

24 Това, от което грешният най-много се страхува, ще го сполети,
но добрите хора ще получат това, което най-много желаят.

25 Тези мошеници ще изчезнат, когато дойде буря,
но Бог ще запази всички, които Му се покоряват.

26 Да имаш мързелив човек на работа е като да имаш уста,
пълна с оцет или очи, пълни с пушек.

27 Ако почиташ Господа, ти ще живееш дълго;
ако продължиш да вършиш неправда, твоят живот ще бъде скъсен.

28 Ако се покоряваш на Господа, ти ще бъдеш щастлив,
но за нечестивите няма бъдеще.

29 Господ закриля всеки, който живее правилно,
но унищожава всеки, който върши неправда.

30 Добрите хора ще стоят здраво,
но грешните ще изгубят земята си.

31 Честните хора говорят здравомислещо
а измамните лъжци ще замлъкнат.

32 Ако се покоряваш на Господа,
ти винаги ще знаеш да кажеш правилното нещо.

Но никой няма да ти се доверява, ако говориш лъжи.

А добър: Или "щедър"

Б глупавите...развалини: Една стара версия има "но ти можеш да помагаш на хората като ги поправяш".

В Когато...съжаляваш. : Или " Няма значение колко усърдно работиш, твоите богатства всъщност идват от Господа."

Внимавай какво казваш и правиш

1 Господ мрази всеки, който мами,
но харесва всеки, който е честен.

2 Твърде много гордост може да доведе до срам.

По-добре е да бъдеш смирен.

3 Ако вършиш правилното нещо,

честността ще бъде твоят водач.

Но ако си мошеник,

ти ще бъдеш уловен от собствената си измама.

4 Когато Бог е гневен, пари няма да ти помогнат.

Покоряването на Бога е единственият начин

да бъдеш спасен от смърт.

5 Ако си истински добър, ти ще постъпваш почтено;

ако си злонамерен, ще бъдеш разрушен от собствения си грях.

6 Честността може да те държи на сигурно място,

но ако на теб не може да ти се има доверие,

ти улавяш в капан сам себе си.

7 Когато грешните умрат, с тях умира и надеждата им.

8 Бедата минава точно покрай Божиите хора и удря грешните.

9 Нечестните хора използват клюки,

за да разрушат своите съседи;

добрите хора са защитени от собствения си добър разум.

10 Когато честните хора успяват,

а нечестивите изчезват – целият град празнува.

11 Когато Бог благославя Своите хора, техният град преуспява,

но нечестивите лъжци могат да разрушат града.

12 Глупаво е да казваш лоши неща за своя съсед.

Ако си разумен, ти ще пазиш тишина.

13 Ключока разказва всичко,

но истинският приятел ще пази тайната.

14 Един град без мъдри водачи, ще завърши в разруха;

един град с много мъдри водачи, ще запазен в безопасност.

15 Опасно нещо е да гарантираш

изплащането на нечии чужд дълг. Не го прави!

16 Любезната жена ще бъде уважавана,

но мъжът трябва да работи усърдно, за да забогатее. **A**

17 Добрината се възнаграждава, н

о ако ти си жесток – нараняваш себе си.

18 Подлостта няма да те заведе до никъде,

но добрината се възнаграждава.

19 Винаги прави правилното нещо и ще живееш;

продължавай да вършиш неправда и ще умреш.

20 Господ мрази потайните хора,

но обича всеки, който живее праведно.

21 За едно можеш да бъдеш сигурен:

всички измамници ще бъдат наказани,

но Божиите хора ще избегнат наказанието.

- 22 Красива жена, която постъпва глупаво
е като златен пръстен върху зурлата на свиня.
- 23 Добрите хора искат това, което е най-доброто,
но причинителите на проблеми се надяват
да предизвикват проблеми. **Б**
- 24 Понякога ти можеш да станеш богат,
когато си щедър или да обеднееш, когато си алчен.
- 25 Щедростта ще бъде възнаградена:
дай чаша вода и ще получиш чаша вода обратно.
- 26 Искай висока цена за житото и ще бъдеш прокълнат;
продай го на съответната цена и ще бъдеш похвален.
- 27 Опитвай се усърдно да вършиш правда
и ще спечелиш приятели;
търси проблеми и ще ги намериш.
- 28 Довери се на богатството си и ще бъдеш провален,
но Божиите хора ще преуспяват като здраво растение.
- 29 Глупавите, които причиняват проблем в семейството,
няма да наследят нищо.
Те ще свършат като роби на някой благоразумен.
- 30 Живей правилно и ще ядеш от дървото, даващо живот.
И ако действаш мъдро, другите ще те следват. **В**
- 31 Ако добрите хора са възнаграждавани **Г** тук, на земята,
всички, които вършат жестоки и зли неща,
със сигурност ще бъдат наказани.

А но...забогатее: или "само един безскрупулен човек ще стане богат".

Б Добрите...проблеми. : или "Добрите хора правят това, което е най-добро, но тези,
които причиняват беди, сеят раздори."

В действаш...следват: От еврейски; една древна версия "но насилието води до
смърт."

Г възнаграждавани: или "наказани".

Ти не може да се скриеш зад злото

- 1 Да приемеш поправения е мъдро, а да ги отхвърлиш е глупаво.
- 2 Господ харесва всеки, който живее правилно,
но наказва всеки, който крои зли планове.
- 3 Грехът не може да ти предложи сигурност!
Но ако живееш правилно, ти ще бъдеш толкова сигурен,
както дърво с дълбоки корени.
- 4 Съпруга, която помага е съкровище за своя съпруг,
но съпруга, която засрамва, ще накара костите на съпруга си да изгният.

- 5Добрите хора имат мили (благи, добри) мисли,
но ти никога не трябва да се доверяваш на съвета на някой зъл човек.
- 6Лошият съвет е смъртоносен капан, но добрият съвет е като щит.
- 7Победени ли са веднъж нечестивите, те изчезват завинаги,
но всеки, който се покорява на Бог, никога няма да бъде поклатен.
- 8Добрият разум е достоен за хвала, но глупостта е проклетие.
- 9По-добре е да си обикновен и да имаш само един слуга **А**,
отколкото да мислиш, че си някой и да умреш от глад.
- 10Добрите хора са нежни към животните си, но злите хора са жестоки.
- 11Здраво работещият фермер има храна повече от достатъчно;
фантазьорите не са нищо повече от глупаци.
- 12Злият човек се опитва да се скрие зад злото; **Б**
добрите хора са като дървета с дълбоки корени.
- 13Говорейки лъжи ние се хващаме в капан,
но като живеем правилно, бедите стоят далеч от нас.
- 14Ние сме възнаграждавани или наказвани
за това, което говорим и правим.
- 15Глупаците мислят, че знаят кое е най-добро,
но здравомислещите хора слушат съвет.
- 16Да загубиш самообладание е глупост;
да пренебрегнеш обидата е умно.
- 17Честният човек говори истината в съда,
но нечестният говори само лъжи.
- 18Остри думи режат като меч,
но думите на мъдростта лекуват.
- 19Истината ще трае вечно и лъжците скоро ще разберат това.
- 20Злият ум е измамлив, но внимателните мисли донасят щастие.
- 21Добрите хора никога нямат беди,
но тези, които ги причиняват,
имат повече от достатъчно такива.
- 22Господ мрази всеки лъжец, но Той е приятел на всеки,
на когото може да се довери.
- 23Бъди чувствителен и не казвай всичко, което знаеш.
Само глупаците разпръскват глупостта си навсякъде.
- 24Труди се здраво и ти ще бъдеш лидер;
бъди мързелив и ще завършиш като слуга.
- 25Грижите са тежко робство, но нежната дума винаги носи утеха.
- 26По-добре е да вършиш правда,
отколкото да изгубиш пътя си като вършиш зло. **В**
- 27Всеки, който го мързи да готви ще умре от глад,
но този, който работи здраво е безценно съкровище. **Г**

28 Следвай пътя на живота и няма да бъдеш притесняван от смъртта.

А По-добре...слуга: или "По-добре е просто да имаш обикновена работа".

Б Злият...злото.: или "Злите хора обичат това, което придобиват като са зли."

В зло: Един възможен превод на трудния еврейски текст в стих 26

Г но...съкровище: Един възможен превод на трудния еврейски текст.

Мъдрите приятели ще те направят мъдър

1 Деца, които са разумни,

приемат поправка от родителите си,

а твърдоглавите(упоритите) деца

напълно го отхвърлят(пренебрегват).

2 Ти ще бъдеш възнаграден добре,

когато казваш нещо мило,

но всичко, за което мислят някои хора, е

как да бъдат жестоки и зли.

3 Пази това, което знаеш за себе си

и ти ще бъдеш в безопасност;

ако говориш твърде много, ще бъдеш опропастен.

4 Без значение колко много искаш,

мързелуването няма да ти помогне,

но здравата работа ще те възнагради с повече от достатъчно.

5 Добрият човек мрази измамата (лъжата),

но тези, които са зли, причиняват срам и позор.

6 Живей правилно и ти ще бъдеш спасен!

А грехът ще те унищожи.

7 Тези, които нямат нищо

могат да се преструват, че са богати,

тези, които имат всичко

могат да се преструват, че са бедни.

8 На богатите може да им се наложи да платят откуп,

но бедните нямат такъв проблем.

9 Светлината на добрия човек продължава да свети;

светлината на злия скоро ще премине.

10 Твърде многото гордост причинява беди.

Бъди чувствителен (разумен, здравомислещ) и приемай съвет.

11 Пари, придобити по нечестен начин,

ще изчезнат малко по малко;

пари, спечелени малко по малко,

ще растат и ще се увеличават.

12 Когато не получиш това, което искаш
може да се почувстваш зле,
но желание, което се сбъдва е дърво, даряващо живот.

13 Ако отхвърлиш поучението на Бога,
ще платиш цената за това;
ако се покоряваш на заповедите Му,
ще бъдеш възнаграден.

14 Благоразумните инструкции са като фонтан, даващ живот,
който ти помага да избягаш от всички смъртоносни капани.

15 Правилното отсъждане е хвалено,
но хората без здрав разум са на пътя към погибел. **А**

16 Ако имаш здрав разум, ти ще действаш благоразумно,
но глупаците действат като глупаци.

17 Този, който ти носи послание, може
да накара нещата да изглеждат или по-добре,
или по-зле за теб.

18 Всички, които отхвърлят поправка (коригиране),
ще бъдат бедни и опозорени;
всички, които приемат поправка, ще бъдат хвалени.

19 Чувството, когато получиш нещо,
което искаш е страхотно,
но глупавият мрази да се отвърща от злото.

20 Мъдрите приятели ще те направят мъдър,
но ти нараняваш себе си, когато се движиш с глупаци.

21 Ако си съгрешил, ти си в беда,
но ако живееш правилно, ти ще бъдеш възнаграден.

22 Ако се покоряваш на Бога, ти ще имаш
какво да оставиш да своите внуци.
Ако не се покоряваш на Бога, тези,
който живеят правилно ще вземат това, което ти оставяш.

23 Дори когато земята на бедните
произведе голяма реколта,
от тях се взема чрез измама това,
което са произвели. **Б**

24 Ако обичаш своите деца, ти ще ги поправяш;
ако не ги обичаш, ти няма да ги поправяш.

25 Ако живееш правилно, ти ще имаш изобилна храна;
ако живееш нечестиво, ти ще си отидеш празен.

А хората...погибел: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Б Едно възможно значение на трудния еврейски текст в стих 23.

Мъдростта дава здрав разум

1Едно семейство се държи заедно чрез мъдростта на жената, но то може да бъде разрушено чрез нейната глупост.

2Като живееш правилно, ти показваш, че почиташ Господа; като си безчестен (измамен, лъжлив), ти показваш, че Го презираш.

3Горделивите глупаци са наказани за техните глупави приказки, но здравомислещото говорене може да спаси твоя живот.

4Без помощта на воловете няма да има реколта, но със силни волове е възможна голяма реколта.

5Честен свидетел казва истината; нечестен свидетел говори само лъжи.

6Присмивай се на Мъдростта и никога няма да я намериш. Но ако имаш разбиране, знанието идва лесно.

7Стой настрана от глупавите, иначе няма да научиш нищо.

8Мъдрите хора имат достатъчно разум, за да открият своя път, но глупавите се загубват.

9Глупавите не се интересуват дали да сгрешили, **А** но Бог се радва, когато хората вършат правда.

10Никой не може наистина да знае колко си тъжен или щастлив.

11Домът на добрият човек стои по-дълго от къщата на несправедния.

12Ти може да си мислиш, че си на правилния път и пак да завършиш със смърт.

13Тъгата може да бъде скрита зад смеха, а щастието може да завърши с тъга.

14Ти жънеш това, което си посял, независимо дали е добро или зло.

15Не бъди глупав да вярваш всичко, което чуеш; бъди умен и знай накъде се си запътил.

16Само глупавият никога не внимава.

Затова бъди много внимателен и стой на страна от белите.

17Глупавите бързо избухват и никой не те харесва, ако на теб не може да ти се има доверие.

18Глупостта води към глупост; бъди хитър и учи.

19Нечестивите ще дойдат пълзейки пред тези, които се покоряват на Бога.

20Ако си беден, ти нямаш приятели, но ако си богат, ти имаш много приятели.

21Неправилно е да се мразят другите, а Господ благославя всеки, който е мил към бедните.

22Грешно е да се правят лоши планове,

но ти ще имаш верни приятели,
ако искаш да вършиш добро.
23Здравата работа си заслужава,
но празните приказки ще те направят беден.
24Мъдростта може да те направи богат,
но глупостта води до по-голяма глупост.
25Честният свидетел може да ти спаси живота,
но на лъжците не може да се вярва.
26Ако почиташ Господа,
ти и твоите деца имате здрава крепост
27И фонтан, даващ живот,
който ви пази от смъртоносни капани.
28Владетелите на силни нации са почитани;
владетелите на слаби нации не струват нищо.
29Умно е да бъдеш търпелив,
но е глупаво да избухнеш (да изгубиш въздържаността си).
30Здравословно е да бъдеш доволен,
но завистта ще те погълне.
31Ако оскърбяваш бедния, ти обиждаш неговия Създател;
ако си мил към него, ти Му показваш почит.
32Във време на нещастие, нечестивите са разрушени,
но дори в смъртта, невинният има вяра. **Б**
33Мъдростта се намира сред хора със здрав разум,
но глупавите не я познават. **В**
34Да вършиш добро донася почест за нацията,
но грехът носи безчестие.
35Царете възнаграждават слугите, които действат мъдро,
но наказват тези, които действат глупаво.

А Глупавите...сгрешили: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Б но дори...вяра: Едно значение за трудния еврейски текст. Някои древни версии имат: "но добрите хора уповават на своята невинност."

В но...познават: Едно значение на трудния еврейски текст. Някои древни версии имат: "но не и в ума на глупавите."

Господ вижда всичко

1Мил отговор утешава разгневените чувства,
но тежките думи ги предизвикват.
2Мъдри думи излизат от мъдрите,
но глупаците говорят само глупости.
3Господ вижда всичко – и доброто, и злото.

- 4 Нежните думи са добро лекарство,
но лъжливите думи могат да наранят истински.
- 5 Не бъди глупав и непокорен на своите родители.
Бъди умен! Приемай поправения!
- 6 Добрите хора стават богати,
но злите ще изгубят и това, което имат.
- 7 Мъдрите думи дават добър разум;
мислите на глупавия са безсмислени.
- 8 Господ се гнуси от подаръците на грешните,
но това, което Го прави щастлив е,
когато Неговите хора се молят.
- 9 Господ се отвращава от всички, които вършат зло,
но обича всеки, който върши правда.
- 10 Ако се обърнеш от правия път, ти ще бъдеш наказан;
ако не приемеш поправения (корекция), ти ще умреш.
- 11 Ако Господ може да вижда всичко в света на мъртвите,
Той може да вижда и в нашите сърца.
- 12 Тези, които се присмиват на другите,
не обичат да бъдат поправяни
и те не молят за помощ от някой разумен.
- 13 Щастието те кара да се усмихваш; тъгата може да те смачка.
- 14 Всеки с добър разум копнее да учи повече,
но глупаците са гладни за глупости.
- 15 Бедните имат труден живот,
но да бъдеш доволен е толкова добро, както безкраен празник.
- 16 По-добре е да се покоряваш на Господа и да имаш малко,
отколкото да бъдеш много богат и ужасно объркан.
- 17 Обикновено ядене с любов е по-добре
от празник, където има омраза.
- 18 Да изгубиш самообладание може да причини много проблеми,
но ако останеш спокоен, спора отпада.
- 19 Да бъдеш мързелив е като да вървиш по трънлив път,
но всеки, който върши правда върви по прав път.
- 20 Благоразумни деца правят родителите си щастливи,
но глупавите са мразени от родителите си.
- 21 Глупостта донася щастие на безразсъдните глупаци,
но всеки с добър разум следва правият път.
- 22 Без добър съвет всичко се обърква,
за това се изисква внимателно планиране,
за да се оправят нещата.
- 23 Да дадеш правилният отговор на правилното време

прави всеки щастлив.

24Всички, които са мъдри, следват път,
който води нагоре към живот и далеч от смърт.

25Господ разрушава домовете на тези, които са горделиви,
но пази (защитава) имуществото на вдовиците.

26Господ мрази злите мисли, но милите думи са Му угодни.

27Да си алчен причинява проблеми на твоето семейство,
но като отхвърляш подкупи, ти защитаваш себе си.

28Добрите хора мислят преди да отговорят,
но злите (безбожни, грешни) говорят зло без да мислят изобщо.

29Господ никога не чува молитвите на грешните,
но Той отговаря на молитвите на всички, които Му се покоряват.

30Приятелската усмивка те прави щастлив
и добрата новина те прави да се чувстваш силен.

31Здравословното поправяне е добро
и ако го приемеш, ще бъдеш мъдър.

32Като отхвърляш наставление (инструкции),
ти нараняваш само себе си,
когато ги приемаш, те ти носят добър разум.

33Да показваш почит към Господа, ще те направи мъдър
и да си смирен, ще ти донесе чест.

Господ има последната дума

1Ние, хората, си правим планове,
но Господ има последната дума.

2Ние можем да си мислим, че знаем кое е правилно,
но Господ е съдията на нашите мотиви.

3Сподели плановете си с Господа и ти ще успееш.

4Господ има причина за всичко, което прави
и Той оставя злите хора да живеят само,
за да бъдат наказани.

5Господ не харесва някой, който е самонадеян
и ти можеш да бъдеш сигурен, че той ще бъде наказан.

6Ако ние истински обичаме Бог,
нашите грехове ще бъдат простени;
ако Му показваме почит,
ние ще бъдем държани настрана от греха.

7Когато угаждаме на Бога,
дори нашите врагове стават приятели с нас.

8По-добре е да бъдеш честен и беден,

- отколкото да бъдеш нечестен и богат.
- 9Ние си правим собствени планове,
но Господ решава къде ще отидем.
- 10Управителите говорят с власт и никога не грешат.
- 11Господ не харесва, когато мамим в бизнеса.
- 12Правосъдието прави управителите могъщи.
Те трябва да мразят злото
- 13И да обичат истината и почтеността.
- 14Гневният управител може да те заведе на смърт.
Така че бъди мъдър и не го разгневявай!
- 15Когато управителят е щастлив и е доволен от теб
това е като освежаващ дъжд и ти ще живееш.
- 16Много по-добре е да бъдеш мъдър и разумен,
отколкото да бъдеш богат.
- 17Божиите хора отбягват злите пътища
и те пазят себе си като внимават къде отиват.
- 18Твърде многото гордост ще те унищожи.
- 19По-добре е да бъдеш смирен и беден,
отколкото да забогатееш като си взимал на сила.
- 20Ако знаеш какво правиш **A**, ти ще преуспяваш.
Бог благославя всеки, който Му се доверява.
- 21Доброто отсъждане показва, че ти си мъдър
и ако говориш мило (благо, меко),
ти можеш да поучаваш другите.
- 22Добрият разум е фонтан, който дава живот,
но глупците са наказани чрез своята глупост.
- 23Ти можеш да убеждаваш другите,
ако си мъдър и говориш разумно.
- 24Сърдечните (мили, любезни) думи са като мед -
те насърчават и те карат да се чувстваш силен.
- 25Понякога това, което изглежда правилно
е всъщност път към смърт.
- 26Колкото си по-гладен, толкова повече работи.
- 27Безполезните хора планират нещастия.
Даже техните думи изгарят като пламтящ огън.
- 28Клюкарството не е добро!
То причинява огорчение (неприязън) и разделя приятели.
- 29Не се доверявай на жестоки хора!
Те ще те примамят да вършиш лоши неща.
- 30Когато някой примигва и се хили зад гърба ти,
наближава беда.

- 31Прошарената коса е славна корона,
носена от тези, които се живели правилно.
32Да контролираш своята избухливост е по-добре,
отколкото да бъдеш герой, завладял един град.
33Ние правим свои решения,
но само Господ определя какво ще се случи.

А знаеш...правиш: или "правиш това, което мислиш."

Нашите мисли са изпитвани от Господа

- 1Суха коричка хляб, хапвана на спокойствие и мир
е по-добра от ядене на празненство, където всеки се кара.
2Здраво работещият слуга ще заеме мястото на лошото дете
и на този слуга ще му се даде наследство
също като на другите деца.
3Среброто и златото се изпитват чрез пламъците на огъня;
нашите мисли се изпитват от Господа.
4Злотворците слушат злотворци и лъжците слушат лъжци.
5Като оскърбяваш бедния, ти оскърбяваш своя Създател.
Ти ще бъдеш наказан, ако се подиграваш на някой в беда.
6Дядовците и бабите се гордеят със своите внуци
и децата трябва да се гордеят със своите родители.
7На един глупак му звучи странно да говори разумно,
но още по-лошо е за управител да говори лъжи.
8Подкупът действа чудотворно
като магическо заклинание, което донася щастие.
9Ти ще задържиш своите приятели като им прощаваш,
но ще ги загубиш,
ако продължаваш да говориш за техните грешки.
10Разумен човек приема поправения (корекция),
но не можеш да вкараш разум в глупака.
11Злият човек иска да се бунтува, така че
срещу него ще бъдат изпратени жестоки нападатели.
12Мечка, лишена от малките ѝ е по-малко опасна от инат глупак.
13Ти винаги ще имаш беди, ако си дребнав и стиснат към тези,
които са добри към теб.
14Започването на спор е като езеро с вода,
така че спри преди да се появи истинската беда.
15Господ не харесва този, който защитава виновния
или обвинява невинния.
16Защо трябва глупавите да имат пари за образование,

когато те отказват да учат?

17 Приятелят е приятел винаги, а роднините са родени,
за да споделят нашите проблеми.

18 Глупаво е да гарантираш заема на някой друг.

19 Злонамерените и гордите обичат бедите (нещастията)
и продължават да молят да бъдат наранени.

20 Нечестието не те прави добър,
а говоренето на лъжи ще ти докара беда.

21 Не е никакво удоволствие да си родител на глупак
и да получаваш само болка.

22 Ако си радостен, ти се чувстваш добре;
ако си тъжен, ти нараняваш всички около себе си.

23 Измамника приема тайно подкупи,
за да пречи на правосъдието
(за да не може справедливостта да бъде изявена).

24 Всеки, който е мъдър знае кое носи здрав разум,
но глупавите никога не могат да наваксат изпуснатото.

25 Глупавите деца донасят тъга на баща си и болка на майка си.

26 Не е честно да се наказва невинния
и този, който върши правда.

27 По-разумно е да бъдеш човек,
който казва само няколко думи и да останеш мълчалив.

28 Дори глупаците изглеждат умни, когато мълчат.

Неправилно е да подкрепяме виновния

1 Да мислим само за себе си и да се подиграваме на хората,
които имат разум е егоистично и глупаво. **A**

2 Глупавите нямат желание да учат;
те предпочитат да дават своето собствено мнение.

3 Вършенето на неправда води към срам и безчестие.

4 Мъдрите думи са поток, изтичащ от дълбоки извори.

5 Неправилно е да подкрепяме виновния,
а невинния да не може да получи справедливост.

6 Глупавото говорене ще те вкара в много беди.

7 Да говориш глупости е също
като да правиш капан, за да разрушиш себе си.

8 Няма нищо по-вкусно от вкуса на клюкарството!
То се топи в устата.

9 Няма разлика в това да си мързелив и да създаваш беди.

10 Господ е мощна кула, където Неговите хора

могат да тичат, за да се спасят.

11 Богатите мислят, че парите им са защитна стена.

12 Гордостта води към разрушение;

смирението води към почит.

13 Засрамващо и глупаво е да отговаряш преди да си чул.

14 Да бъдеш радостен помага, когато си болен,
но нищо не може да ти помогне, когато си се предал.

15 Всеки с добър разум иска да учи.

16 Подаръкът ти проправя път да се видиш с всеки.

17 Ти може да си мислиш, че се спечелил делото в съда,
но почакай да се изкаже и твоят опонент.

18 Претеглянето на сламата е един от начините
да разрешиш труден случай.

19 Сдобряването с приятел, който си обидил **Б**
е по-трудно от разбиването на градската стена.

20 Направи думите си добри и ще си радостен,
че си го направил.

21 Думите могат да донесат смърт или живот!
Говори много и ще сърбаш това, което си надробил.

22 Най-голямото богатство на един мъж е неговата съпруга.
Тя е подарък от Бог.

23 Бедният трябва да моли за помощ,
но богатият може да даде жесток отговор.

24 Някои приятели не ти помагат,
но истинският приятел е по-близък от твоето собствено семейство.

А Да...глупаво. : Едно възможно значение на трудния еврейски текст в стих 1.

Б Сдобряването...обидил. : Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Мъдро е да бъдеш търпелив

1 По-добре е да бъдеш беден и да живееш праведно,
отколкото да бъдеш глупав лъжец.

2 Желанието и глупостта не си подхождат.

Ако си твърде нетърпелив, ще пропуснеш пътя.

3 Ние се съсипваме чрез собствената си глупост,
въпреки че обвиняваме Бог.

4 Богатите имат много приятели;
бедните нямат никакви.

5 Нечестните свидетели и лъжците
няма да избягат от наказание.

6 Всички се опитват да бъдат приятели с тези,

които могат да им помогнат.

7 Ако си беден, твоите роднини те отхвърлят,
а приятелите ти дори се отнасят по-лошо.

Когато ти наистина се нуждаеш от тях, те не са до тебе. **А**

8 Направи си услуга като имаш добър разум -
ще бъдеш радостен, че си го направил.

9 Нечестните свидетели и лъжците ще бъдат разрушени.

10 Неправилно е глупакът да живее в разкош
или слуга да управлява вместо цар.

11 Мъдро е да бъдеш търпелив
и да показваш какъв си като прощаваш.

12 Разгневен цар вика като лъв,
но когато е удовлетворен - той е като роса върху посевите.

13 Глупавият син донася позор на баща си.

Натякваща съпруга няма спиране
като капките на дъжда - кап, кап, кап.

14 Ти може да наследиш всичко от своите родители,
но благоразумната съпруга е дар от Господа.

15 Ако си мързелив и проспиваш времето си, ти ще гладуваш.

16 Покорявай се на Господното учение и ще живееш;
не се покорявай - и ще умреш.

17 Като даваш на бедните, заемаш на Господа
и това ще ти бъде добре от платено.

18 Поправяй децата си докато не е станало твърде късно.
Ако не ги наказваш, ти ги разрушаваш.

19 Хора с лош характер са винаги в беда
и се нуждаят отново и отново. **Б**

20 Приемай съвет и поправяне,
за да живееш разумно.

21 Ние можем да имаме много планове,
но Господ ще направи това, което Той е решил.

22 Това, което има най-голямо значение е верността.
По-добре е да си беден, отколкото лъжец.

23 Отдаването на почит на Господа донася истински живот,
ако правиш това - можеш да се отпуснеш без страх от опасност.

24 Някои хора са твърде мързеливи,
за да си вдигнат ръката и да се нахранят.

25 Глупавите се научават на добър разум
като виждат наказанието на другите.

Разумният човек се учи като бъде поправян.

26 Деца, които донасят позор, ограбват бащите си

и пропъждат майките си.

27 Ако спреш да учиш, ти ще забравиш и това, което вече знаеш.

28 Лъжливият свидетел се подиграва на съдебната система

и престъпниците си мислят,

че престъплението е наистина приятно.

29 Всеки глупак само чака да бъде наказан.

А когато...няма: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Б и...отново: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Думите на Мъдростта са по-добри от златото

1 Никак не е умно да се напиеш!

Тиенето те прави глупак и води до борби.

2 Гневният управител е като ревящ лъв,

дори и един да разгневиш – си мъртъв.

3 Прави ти чест да отбягваш битките.

Само глупавите обичат караниците.

4 Ако си твърде мързелив да ореш, не очаквай жътва.

5 Мислите на някой може да са дълбоки като океан,

но ако си умен, ти ще ги откриеш.

6 Има много хора, които казват: "Можеш да ми се довериш!"

Но можеш ли да им имаш доверие?

7 Добрите хора живеят праведно

и Бог благославя децата, които следват техния пример.

8 Когато управниците разрешават случаи,

претеглят доказателствата.

9 Може ли някой от нас наистина да каже:

"Мислите ми са чисти и греховете ми са отминали" ?

10 Две неща мрази Господ: нечестни везни и неточни мерки.

11 Доброто или лошото, което децата правят,

показва какви са те.

12 Чуването и виждането са дар от Господа.

13 Ако спиш през цялото време, ще гладуваш.

Ако станеш и работиш, ще имаш достатъчно храна.

14 Всеки обича да се хвали с това, което си е купил.

15 Благоразумни думи са по-добри от злато и бижута.

16 Заслужаваш да си загубиш палтото,

ако си го дал назаем на някой, за да гарантираш

плащането на дълг на непознат.

17 Храната, която се придобива чрез измама

може да изглежда вкусна, но се преобръща в пясък.

- 18 Бъди сигурен, че имаш правилен съвет,
преди да правиш планове или да започваш война.
19 Стой на страна от клюкарите – те казват всичко.
20 Деца, които проклинат родителите си,
ще отидат в страната на мрака
още преди да е дошло времето им.
21 Бързото **А** забогатяване може да се обърне в проклятие.
22 Не се опитвай дори да го придобиеш.
Довери се на Господа и Той ще ти помогне.
23 Господ мрази нечестни везни и неточни мерки.
Така че – недей да мамиш!
24 Как можем да знаем какво ще ни се случи,
когато само Господ решава?
25 Не попадай в капана да правиш обещания на Бог,
преди да си помислил!
26 Мъдрият управник наказва строго всеки престъпник.
27 Нашите мисли са лампа от Господа
и те претърсват нашето сърце.
28 Управниците са защитавани от Божията милост и вяроност,
Но **Б** те трябва да бъдат милостиви, за да пребъдва царството им.
29 Младите хора са горди в своята сила,
но много по-прекрасни са сивите коси на мъдростта.
30 Строгият бой може да извади от теб всичкото зло!

А бързото: или "по неправилен начин".

Б от...но: или "от своята милост...и".

Господ е в контрол

- 1 Господ контролира управниците,
също както определя курса на реките.
2 Ние можем да си мислим, че вършим правилните неща,
но Господ винаги знае какво има в нашите сърца.
3 Вършенето на това, което е добро и справедливо,
угажда на Господа повече от жертване.
4 Злите хора са горди и арогантни,
но единствения плод, който дават е грях **А**.
5 Ако планираш и работиш здраво,
ще имаш изобилие, но ако бързаш,
ще завършиш в бедност.
6 Маменето с цел забогатяване е глупава мечта,
не по-добра от самоубийство **Б**.

- 7Ти разрушаваш себе си като си жесток и насилник,
отказвайки да живееш правилен живот.
- 8Всички измамници са лъжци,
но всеки, който е невинен ще върши правда.
- 9По-добре е да останеш отвън, на покрива на къщата си,
отколкото да живееш вътре със заяждаща се съпруга.
- 10Злите хора искат да правят зло, дори и на своите приятели.
- 11Неукният глупак се учи като гледа наказването на другите,
а благоразумният човек се учи от инструкции.
- 12Бог е винаги верен! Той знае какво правят нечестивите
и ще ги накаже.
- 13Ако не искаш да помагаш на бедните,
не очаквай да бъдеш чул, когато викаш за помощ.
- 14Скритият подкуп ще те спаси от нечий жесток гняв.
- 15Когато е извършена справедливост, добрите граждани се радват,
а измамниците са ужасени.
- 16Ако спреш да използваш здравия разум, ще се намериш в гроба.
- 17Пияниците и тези, който живеят само за удоволствие,
ще изгубят всичко, което притежават.
- 18Божиите хора ще се спасят,
но всички нечестиви ще платят цената.
- 19По-добре е в пустинята, отколкото в къщи
с натякваща и оплакваща се съпруга.
- 20Бъди здравомислещ и събирай скъпоценни съкровища.
Не ги пропилявай като глупак.
- 21Ако се опитваш да бъдеш мил и добър,
ще бъдеш благословен с живот, сила и почест.
- 22Един мъдър човек може да победи град,
пълен с войници и да плени техните крепости.
- 23Да внимаваш какво казваш може да ти спести много проблеми.
- 24Ако си горд и самонадеян, всеки ще каже: "Ти си сноб!"
- 25-26Ще бъде фатално, ако искаш твърде много,
а си твърде мързелив да работиш.
Но хората, които се покоряват на Бога винаги са щедри.
- 27Господ презира жертване от нечестиви хора със зли мотиви.
- 28Ако говориш лъжи в съда, ти си свършен.
Само изпитания свидетел може да свърши работата.
- 29Нечестивите хора се заблуждават в техния път,
а Божиите хора мислят преди да предприемат нещо.
- 30Без значение колко много знаеш или какви планове правиш,
ти не можеш да победиш Господа.

31 Дори ако в армията ти има коне, готови за битка,
Господ винаги ще спечели.

А но...грях: или "но грехът е единствената светлина, която те следват".

Б но...самоубийство: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Ценността на добрата репутация

1 Добрата репутация и уважението

струват много повече от злато и сребро.

2 Всички са създадени от Господа - и богатият, и бедният.

3 Когато видиш, че идва беда,

не бъди глупав да вървиш точно срещу нея,

но бъди умен и се скрий.

4 Почитай Господа и Му служи!

Твоята награда ще бъде богатство, дълъг живот и почест.

5 Измамниците вървят надолу

по път, пълен с тръни и капани.

Стой на страна от него!

6 Учи децата си да различават доброто от злото

и когато пораснат, те ще продължат да вършат добро.

7 Бедните са управлявани от богатите

и които взимат на заем са роби на лихварите.

8 Причинителите на проблеми попадат в проблеми

и техния ужасен гняв няма да ги доведе до никъде.

9 Господ благославя всеки,

който свободно дава храна на бедните.

10 Споровете и борбите ще свършат,

ако изгоните тези, които оскърбяват другите.

11 Царят е приятел с всички,

който са искрени и говорят доброжелателно.

12 Господ наблюдава всеки, който показва добър разум, но Той осуетява
плановите на измамниците и лъжците.

13 Не бъди толкова мързелив да казваш:

"Ако отида на работа, ще ме изяде лъв!"

14 Думите на лоша жена са като дълбока яма,

ако разгневиш Господа, ще паднеш в нея.

15 Всички деца са глупави,

но навременното поправяне ще ги промени.

16 Дали мамиш бедните за печалба

или даваш подаръци на богатите - и в двата случая губиш.

Тридесет мъдри изречения

17Ето някои думи на мъдри хора, така че слушай внимателно, когато поучавам.

18Ти ще бъдеш радостен, че знаеш тези думи и че можеш да ги разказваш.

19Аз ги поучавам днес, за да можеш да се довериш на Господа.

20Аз записах тридесет изказвания, изпълнени с важни съвети.

21Ти можеш напълно да им се довериш, че ще ти дадат правилните думи за тези, които те обвиняват.

- 1 -

22Недей да мамиш бедните, нито да ги лъжеш в съда.

23Господ е техния защитник и това, което им направиш, Господ ще направи на теб.

- 2 -

24 Не ставай приятел с никой, който има лош характер.

25 Ти можеш да станеш като него и да се хванеш в капан.

- 3 -

26 Не ставай гарант за плащането на чужд дълг.

27 Ако нямаш парите, можеш да загубиш леглото си.

- 4 -

28 Не премествай гранично колче **A**, поставено от твоите предци.

- 5 -

29 Ако вършиш добре работата си, ще работиш за управник и никога няма да бъдеш слуга.

A колче: В древния Израел граничните линии са били свещени, защото цялото имущество е било дар от Бог. Виж Втор.19:14.

- 6 -

1 Когато си поканен на гости да ядеш с царя, използвай най-добрите си обноски.

2 Не бързай и не се натъпквай!

Това ще бъде също като да ти прережат гърлото.

3 Не бъди алчен за всичко, което е луксозно и привлекателно!

То може да не е толкова вкусно.

- 7 -

4 Откажи се от усърдните си опити да забогатееш.

5 Парите ти ще отлетят преди да разбереш,
също като внезапно отлетял орел.

-8-

6 Без значение колко е вкусна храната на егоистичен човек,
не приемай поканата му да ядеш с него.

7 Такива хора те наблюдават и си отбелязват колко ядеш **А**.
Те казват: "Вземи колкото искаш!",
но всъщност го нямат в предвид.

8 Хапките ти ще се върнат обратно
и всичките ти мили думи ще бъдат напразно.

-9-

9 Не говори с глупавите - те само ще се забавляват (присмиват).

-10-

10 Не премествай граничното колче **Б**, нито взимай земя,
която принадлежи на сирачетата.

11 Бог Всемогъщият е там, за да ги защити от теб.

-11-

12 Слушай инструкции и направи най-доброто, за да учиш.

-12-

13 Не пропускай да поправяш децата си.

Няма да ги убиеш като си строг,

14 а това дори може да им спаси живота.

-13-

15 Деца мои, ако показвате добър разум, ще бъда щастлив,

16 и ако говорите истината, аз истински ще се радвам.

-14-

17 Не завиждай на грешниците, но винаги почитай Господа.

18 Тогави ти ще имаш истинска надежда за бъдещето.

-15-

19 Слушайте ме, деца мои! Бъдете мъдри

и имайте достатъчно разум, за да следвате правилният път.

20 Не бъдете пияници, нито се тъпчете с много храна!

21 Това ще ви докара сънливост и ти ще завършиш в бедност
и с дрипи вместо дрехи.

-16-

22 Слушайте баща си и не отхвърляйте майка си, когато остарее.

23 Инвестирай в истина и мъдрост, дисциплина и здрав разум
и не се отделяй от тях.

24 Направи баща си истински щастлив като живееш правилно
и показваш добро отсъждане.

25 Нека родителите ти да се гордеят с теб, особено майка ти.

-17-

26 Сине мой, слушай и с радост следвай моя пример.

27 Лоши жени и неверни съпруги са като дълбока яма –

28 те чакат да те атакуват, както банда крадци
причакват жертва след жертва.

-18-

29 Кой е винаги в беда? Кой се кара и спори?

Кой е наранен и контузен? Чии очи са червени?

30 Всеки, който остава до късно, искайки още едно питие.

31 Дори не поглеждай това оцветено нещо, пенещо се в чашата!

То се плъзга надолу толкова лесно,

32 но по-късно хапе като отровна змия.

33 Ти ще видиш странни неща и умът ти ще ти прави номера.

34 Ти ще се чувстваш като някой, който се опитва да заспи
по време на буря на кораб.

35 Ще бъдеш контузен навсякъде, без дори да си спомняш
как се е случило всичко това.

И когато си лягаш, ще се събуждаш, питайки:

“Кога ще дойде утрото, за да мога да пие още повече?”

А Такива хора...ядеш. Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Б колче: Виж бележката към 22:28.

-19-

1 Не завиждай на измамниците, нито искай да си техен приятел.

2 Всичко, за което те мислят и говорят е насилие и жестокост.

-20-

3 Използвай мъдрост и разбиране, за да установиш дома си;

4 Нека добрият разум изпълни стаите с безценни съкровища.

-21-

5 Мъдростта донася сила, а знанието носи сила.

6 Битки са спечелвани чрез слушане на съвет
и правене на много планове.

-22-

7 Мъдростта идва твърде много за глупавите!

Техният съвет не е добър.

-23-

8 Никой освен причинителите на беди не мислят за проблеми.

9 Всеки мрази безразсъден глупак, който измисля начин да греши.

-24-

10 Не се предавай във време на беда и не бъди безпомощен.

-25-

11 Не се подлъгвай да избавяш този, който се е обрекъл на смърт.

12 Не казвай: "Аз не знаех това!" Бог може да прочете мислите ти.

Той наблюдава всеки един от нас и знае нашите мисли.

И Бог ще ни върне за това, което правим.

-26-

13 Медът е добър за вас, деца мои, и на вкус е сладък.

14 Мъдростта е като меда за вашия живот –

ако я намерите, бъдещето ви е осветено.

-27-

15 Не бъди жесток човек, който атакува добрите хора
и наранява техните семейства.

16 Дори ако добрият човек падне 7 пъти, той отново ще се изправи.

Но когато нещастие удари нечестивия – това е краят му.

-28-

17 Не се радвай, когато видиш враговете си хванати и повалени.

18 Господ ще разбере това и ще бъде много нещастен.

И тогава Той ще спре да им се гневи.

-29-

19 Не позволявай на злите хора да те притесняват,
нито да те карат да ревнуваш.

20 Скоро те ще изгаснат, както пламъкът на свещ изгасва.

-30-

21 Деца мои, вие трябва да почитате Господа и царя,
и не трябва да ставате приятели с никой,
който се бунтува срещу единия или другия.

22 Кой знае какво внезапно бедствие може да дойде
от Господ или от управника?

Още изречения, които носят добър разум

23 Ето още няколко изказвания, които са разумни:

Когато отсъждаш, ти трябва да бъдеш честен.

24 Ако оставиш виновниците на свобода,
хората от цялата нация ще те намразят и проклинат.

25 Но ако накажеш виновните, нещата ти ще потръгнат
и ти ще просперираш.

26 Даването на честен отговор е белег за истинско приятелство.

27 Подготви своите поля и посей семената си

преди да започнеш дом.

28 Не обвинявай никой, който не е виновен,

29 Нито да казваш на някой: "Ще си оправя сметките с теб!"

30 Веднъж се разхождах по полето

и покрай лозето на мързеливия глупак.

31 Там навсякъде имаше тръни и плевели

и каменната стена беше съборена.

32 Когато видях това си взех поука:

33 Малко спане. Малко дрямка. Сгъвай ръцете си и бездействай.

34 Изведнъж бедността те удря и всичко е изгубено!

Още от Соломоновите мъдри думи

1 Тук има още няколко от Соломоновите притчи.

Те бяха преписани от служителите на цар Езекия от Юда.

2 Бог е хвален за това, че е обвит в тайнство;

управниците са хвалени за това, че обясняват тайни.

3 Кой може да разбере напълно мислите на един управник?

Те се простират отвъд морето и отиват дълбоко в земята.

4 Среброто трябва да бъде пречистено,

преди да бъде използвано за направата на нещо ценно.

5 Злите хора трябва да бъдат премахнати,

преди някой да може да управлява с правосъдие.

6 Не се опитвай да изглеждаш важен на приема на управника.

7 По-добре е управникът да ти даде висок пост,

отколкото да бъдеш засрамен пред кралските служители.

Бъди сигурен, че си прав,

8 преди да съдиш някого,

защото можеш да загубиш делото

и да бъдеш засрамен.

9 Когато не можеш да се разбереш с някой,

недей да клюкарстваш за това. **A**

10 Другите ще разберат за това и тогава

твоята репутация ще бъде разрушена.

11 Точната дума на правилното време

е като скъпоценно злато върху сребро.

12 Да чуеш добър съвет струва много повече

от бижу, направено от злато.

13 Пратеник, на когото можеш да се довериш,

е толкова освежаващ, както студена вода през лятото.

14 Нарушено обещание е по-лошо

от дъждовни облаци без дъжд.

15 Търпеливо и нежно говорене могат да убедят управник и да разрешат всеки проблем.

16 Ако ядеш прекалено много мед, можеш да се разболееш.

17 Не посещавай твърде често приятели, защото те ще се изморят от това и ще започнат да те мразят.

18 Да говориш лъжи за приятели

е като да ги атакуваш с тояги, мечове и остри стрели.

19 Приятел, на когото на можеш да се довериш,

е като да имаш зъбобол или счупен крак.

20 Да пееш на човек в дълбока мъка

е като да изливаш оцет в отворена рана. **Б**

21 Ако враговете ти са гладни, дай им нещо за ядене.

И ако са жадни, дай им нещо да пият.

22 Това ще бъде също като да натрупаш горящи въглени на главите им. И Господ ще те възнагради.

23 Също както дъжд, довян от север,

гневът е причинен от жестоки думи.

24 По-добре е да стоиш отвън, на покрива на къщата си,

отколкото да живееш вътре със заядлива съпруга.

25 Добри новини от далече освежават

като студена вода, когато си жаден.

26 Когато добрият човек отстъпва пред нечестивия,

това е като стоварване на боклук в поток с чиста вода.

27 Не яж твърде много мед, нито искай винаги похвала. **В**

28 Да изгубиш самоконтрол те прави толкова безпомощен, както е град без стени.

А Когато...това: Или "Разрешавайте проблем лично помежду си с твоя съсед и не въвличайте други."

Б Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

В нито...похвала: Едно от възможните значения на трудния еврейски текст.

Не бъди глупав

1 Да очакваш сняг през лятото и дъжд през сухия сезон е по-разумно, отколкото да почиташ глупака.

2 Проклятие, което не заслужаваш, ще отлети като врабче или лястовица.

3 Както конете и магаретата трябва да бъдат бити и обуздавани, така трябва да бъдат третирани и глупаците.

4 Не ставай глупав като отговаряш на глупавите.

- 5 Но ако отговаряш на някои, покажи им колко глупави са те, така че да не се мислят за умни.
- 6 Да изпратиш съобщение чрез глупак е като да си отсечеш крака и като да пиеш отрова.
- 7 Глупак, говорещ мъдри думи е като спортист с обездвижени крака. **A**
- 8 Би ли почитал глупака?
- Защо не стреляш с прашка, с вързан за нея камък?
- 9 Бодливият храст, размахван наоколо от пияния не е по-лош от притча в устата на глупака.
- 10 Не е умно да стреляш със стрели всеки минаващ, както и да наемеш банда безполезни хора. **B**
- 11 Кучетата се връщат да ядът своя бълвоч, също както глупавите повтарят своите глупости.
- 12 Има повече надежда за глупавия, отколкото за някой, който казва: "Аз наистина съм умен!"
- 13 Не бъди мързелив и да повтаряш: "Навън има лъв!"
- 14 Вратата се завърта на пантите си, а мързеливият човек се завърта само в леглото си.
- 15 Някои от нас са толкова мързеливи, че не искат да повдигнат ръката си, за да се нахранят.
- 16 Мързеливият човек казва: "Аз съм по-умен от всеки друг!"
- 17 По-добре е да хванеш бясно куче за ушите, отколкото да участваш в чужда кавга.
- 18 Не е по-откачено да стреляш с остри и огнени стрели,
- 19 отколкото да измамиш някого и да кажеш: "Просто се пошегувах!"
- 20 Където няма масло, огънят изгасва; където няма клюки, споровете биват прекратявани.
- 21 Тези, които причиняват беди започват конфликти, също както искрата и маслото запалват огъня.
- 22 Няма нищо по-вкусно от вкуса на клюките! Те се топят в устата ти.
- 23 Да скриваш мисли, пълни с омраза зад спокойно **B** говорене е като обличане на глинен съд с евтина полировка.
- 24-25 Приятното говорене на врага крие повече лоши планове, отколкото могат да се преброят, така че не вярвай нито дума.
- 26 Всеки ще прозре тези лоши планове.
- 27 Ако копаеш яма, ще паднеш в нея; ако търкаляш камък, той ще се обърне върху тебе.

28 Наблюдавай всеки, който говори лъжи и ласкае – целта му е да те хване.

А с...крака: Едно възможно значение.

Б хора: Едно възможно значение.

В спокойно: Една древна версия; Еврейски "пълен с омраза".

Не се хвали с утрешния ден

1 Не се хвали с утрешния ден!

Всеки ден си носи свои собствени изненади.

2 Не се хвали със себе си – нека другите да те хвалят!

3 Камъните и пясъкът са тежки,

но бедите, причинени от глупак са много по-тежък товар.

4 Един гневен човек е опасен, но ревнивият е още по-зъл.

5 Истинският добър приятел свободно ще те поправя.

6 Можеш да се довериш на приятел, който те поправя, но целувките от враг не са нищо друго освен лъжи.

7 Ако имаш достатъчно храна, медът няма да ти е вкусен, но ако си истински гладен, ще ядеш всичко.

8 Когато си далеч от дома, се чувстваш като птица без гнездо.

9 Сладката миризма на тамяна

може да те накара да се чувстваш добре,

но истинското приятелство все още **А** е по-добро.

10 Не изоставяй стар семеен приятел,

нито посещавай свои близки, когато си в беда.

Приятел наблизко е по-добре, отколкото роднини на далеч.

11 Мое дете, показвай благодарумие!

Товага ще бъда щастлив и ще мога да отговоря на всеки, който ме критикува.

12 Бъди внимателен и се скрий, когато видиш опасност.

Не бъди глупав и не върви срещу опасността.

13 Не давай назаем пари на непознат,

докато не вземеш нещо, което да гарантира връщането му.

14 Поздрав на висок глас рано сутрин е като проклятие.

15 Непрестанното капане на дъжда

и заяждането на съпругата са едно и също нещо.

16 По-лесно е да хванеш вятъра или да държиш зехтин в ръката си, отколкото да спреш заядлива съпруга.

17 Също както желязо остри желязо,

така приятелите острят умовете си един на друг.

- 18 Грижи се за едно дърво и ще ядеш плода му;
гледай какво прави господарят ти и ще бъдеш похвален.
- 19 Ти виждаш лицето си в огледалото
и своите мисли в ума на другите.
- 20 Смъртта и гробът никога не са задоволени, нито пък ние.
- 21 Злато и сребро се изпробват в нагорещена до червено пещ,
но ние сме изпитвани чрез похвалите.
- 22 Без значение колко жестоко си бил глупакът,
не можеш да удариш глупостта.
- 23 Ти трябва добре да се грижиш за своите овце и кози,
24 защото богатството и уважението не траят вечно.
- 25 След като сеното е окосено и новите стръкове се появят,
и жътвата приключи,
26 ти можеш да продадеш агнета и козли и да купиш дрехи и земя.
- 27 От козето мляко можеш да направиш достатъчно сирене,
за да храниш семейството си и всичките си слуги.

A все още: Едно възможно значение.

Законът на Бога носи разум

- 1 Нечестивите хора бягат, когато никой не ги гони,
но тези, които живеят праведно, са смели като лъвовете.
- 2 Във време на гражданска война има много лидери,
но разумният водач възстановява закона и реда **A**.
- 3 Когато някой беден вземе висш пост и пренебрегва бедните,
това е като пороен дъжд, унищожаваш реколтата.
- 4 Нарушителите на закона хвалят престъпниците,
но гражданите, които спазват закона,
винаги се опълчват срещу тях.
- 5 Престъпниците не знаят какво означава правосъдие,
но всички, които почитат Господа напълно го разбират.
- 6 По-добре е да бъдеш беден и да живееш праведно,
отколкото да бъдеш богат и безчестен.
- 7 Покоряването на Божия закон произвежда благоразумие,
но ти унижаваш родителите си,
ако създаваш приятелства с безполезни хора.
- 8 Ако правиш пари чрез поставяне на висок лихвен процент,
ти ще загубиш всичко, заради някой,
който се грижи за бедните.
- 9 Бог не може да търпи молитвите на някой,
който не се покорява на Неговия закон.

10Като водиш добри хора към грях, ти копаеш яма за себе си, но всички, които живеят праведно, ще имат светло бъдеще.

11Богатите мислят за себе си високоумно,

но всеки, който е беден и разумен разбира преструвките (машинациите) им.

12Когато един честен човек спечели е време за празнуване;

когато мошениците контролират е по-добре да се скриеш.

13Ако не искаш да изповядваш своите грехове,

ще бъдеш провален.

Но ако изповядаш греховете си и ги оставиш,

Бог ще бъде милостив.

14Господ благославя всеки, който се бои да върши зло,

но ако ти си жесток, ще свършиш в нещастие.

15Управник, който пренебрегва бедните е като ревящ лъв

и като мечка, излязла на лов за храна.

16Безсърдечен водач е глупав, но всеки,

който отказва да забогатее като мами другите,

ще живее дълго време.

17Не помагай на убийците!

Накарай ги да продължат да бягат, докато са живи. **Б**

18Честността ще те пази невредим,

но всеки, който е измамник ще падне неочаквано.

19Работи усърдно и ще имаш много храна;

губи си времето и ще имаш много неприятности.

20Бог благославя своите верни хора,

но наказва всеки, който иска да забогатее бързо.

21Неправилно е да си нечестен,

но някои хора могат да бъдат подкупени само с парче хляб.

22Не бъди егоистичен и нетърпелив, за да забогатееш -

ти ще свършиш по-зле, отколкото можеш да си представиш.

23Искреното коригиране е по-ценно от ласкателство.

24Ако мамиш родителите си и не мислиш, че е лошо,

ти си обикновен крадец.

25Егоистите причиняват много неприятности (беди, нещастия),

но ти ще живееш изобилен живот, ако се довериш на Господа.

26Само глупавите ще разчитат на това, което просто си мислят,

но ако ти живееш чрез мъдрост, ще правиш всичко правилно.

27Даването на бедните ще те пази от бедност,

но ако затваряш очите си за техните нужди,

всеки ще те проклинат.

28Когато измамниците контролират, всеки се опитва да се скрие,

но когато те изгубят силата си, добрите хора са навсякъде.

А но...реда: Възможен превод на трудния еврейски текст.

Б живи: Едно възможно значение на трудния еврейски текст в стих 17.

Използвай здравият разум

- 1 Ако продължаваш да си непреклонен след многото предупреждения, неочаквано ще откриеш, че си отишъл твърде далеч.
- 2 Когато правдата управлява нацията, всеки се радва; когато неправдата управлява, всеки страда и стене.
- 3 Ако обичаш мъдрост, твоите родители ще бъдат щастливи, но ходенето след лоши жени ще ти струва всичко.
- 4 Един честен управител прави нацията силна; управител, който взема подкупи, ще я доведе до разрушение.
- 5 Ласкателството не е нищо по-малко от поставяне на капан.
- 6 Твоите грехове ще те хванат, но който живее праведно ще пее и празнува.
- 7 Нечестивите не се интересуват от правата на бедните, но добрите хора го правят.
- 8 Подиграването на другите е искра, която запалва град; използването на здравия разум може да отстрани пламъците на гнева.
- 9 Бъди мъдър и недей да съдиш глупака. Няма да получиш удовлетворение, защото всичко, което глупака ще прави е да се подиграва и да вика.
- 10 Един убиец мрази всеки, който е честен и живее праведно **А**.
- 11 Не бъди глупав бързо да изгубваш самообладание – бъди разумен и търпелив.
- 12 Управител, който слуша лъжи, ще има корумпирани служители.
- 13 Бедните и всички, които ги оскърбяват – всеки един от тях трябва да зависят от Бог за светлина.
- 14 Царе, които са справедливи към бедните ще управляват вечно.
- 15 Поправяй децата си и те ще бъдат мъдри; деца, извън контрол опозоряват майките си.
- 16 Когато измамниците са на власт, престъпленията нарастват, но гражданите, които спазват закона ще ги видят да падат.
- 17 Ако поправяш децата си, те ще ти донесат мир и щастие.
- 18 Без водителство от Бога, законът и редът изчезват,

но Бог благославя всеки, който се покорява на Неговия закон.

19Дори когато слугите са умни, трябва нещо повече от думи, за да ги накараш да се покоряват.

20Има повече надежда за глупака, отколкото за някой, който говори без да мисли.

21Робите, към които сте се отнасяли мило във времето на тяхното детство ще ви причинят тъга. **Б**

22Човек, който бързо избухва, поражда караници и се въвлича в много грехове.

23Твърде много гордост донася унижение; смирението води към почит.

24Ако участваш в престъпление, ти си най-лошият враг сам на себе си, защото дори под клетва ти не можеш да кажеш истината.

25Не влизай в капана, който е да бъдеш страхлив - довери се на Господа и ще бъдеш спасен.

26Много се опитват да станат приятели с управителя, но справедливостта идва от господа

27Добрите хора и престъпниците не се понасят едни други.

А и живее праведно: или "и тези, които живеят праведно са приятели на честните хора."

Б ще...тъга: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Думите на Агур

1Това са думите и посланието на Агур, син на Якей:

Някой вика към Бога: "Аз съм напълно изхабен! Как ще издържа? **А**

2Аз съм твърде глупав да бъда считан за човек.

3Никога не съм бил мъдър и не разбирам какъв е Бог.

4Някой да се е качил на небето и да се е върнал?

Някой да е уловил вятъра?

Някой да е покрил морето или да е определил граници за земята? Ако ти познаваш някой, който е направил такива неща, кажи ми името му и имената на децата му.

5Всичко, което Бог казва е истина, а тя е щит за всички, които идват при Него, за да са в безопасност.

6Не променяй това, което Бог е казал!

Той ще те поправи и ще покаже, че ти си лъжец.

7Господи, има две неща, които искам да направиш за мен, преди да умра:

8Направи ме абсолютно честен

и не ме оставяй да бъда много беден, нито много богат.

Просто ми дай това, от което се нуждая.

9Ако имам твърде много за ядене, може да забравя за Теб;

ако нямам достатъчно, може да открадна и да опозоря името Ти.

10Не казвай на робовладелеца нещо лошо за някой от робите му.

Този роб ще те прокълне и ти ще бъдеш в беда.

11Някои хора проклинат своя баща и дори своята майка;

12Други си мислят, че са свършени, но те са покварени от греха.

13Някои хора са надменни и действат като сноби;

14Други са толкова алчни, че поглъщат бедния и бездомния.

15Лакомията **Б** има близнаци,

чийто имена и на двамата са "Дай ми!"

Има три или четири неща, които никога не са задоволени:

16Светът на мъртвите и бездетна съпруга,

жадната земя и горящи пламъци.

17Не се присмивай на баща си, нито да си непокорен на майка си – гарваните
ще ти изкълват очите

и ястребите ще изядат остатъка от тебе.

18Има три или четири неща, които не мога да разбера:

19Как орлите летят толкова високо, как змията лази по скалите,

как корабите плуват в океана и как хората се влюбват.

20Невярната съпруга казва: „Да спиш с чужд мъж

е толкова естествено като да се храниш!"

21Има три или четири неща, които карат земята да се тресе

и които са непоносими:

22Слуга, който става цар; глупак, който яде твърде много;

23Жена, пълна с омраза да си намери съпруг

и слугиня, която заема мястото на господарката си.

24На тази земя четири неща са много малки, но са много мъдри:

25Мравки, които изглеждат слаби,

но събират храна през цялото лято;

26Полските мишки, които изглеждат слаби,

но живеят между скалите;

27Скакалците, които нямат цар,

но маршируват като една армия;

28Гущерите **В**, които можеш да хванеш с ръка,

но се промъкват в палатите.

29Три или четири създания ходят наистина важно:

30Безстрашните лъвове, които владеят джунглата,

31Гордите петли, планинските кози

и тези управители, които нямат врагове. **Г**

32 Ако глупаво се хвалиш или планираш нещо лошо,

тогава спри веднага!

33 Ако биеш мляко, ще получиш масло;

ако си разбиеш носа, ще потече кръв

и ако оставаш гневен, ще си навлечеш беда.

Това, което майката на цар Лемуил го учеше

1 Ето думите, които цар Лемуил от Меса беше чул от майка си:

2 Лемуиле, сине мой, ти беше роден като отговор на молитвите ми, така че слушай внимателно.

3 Не пропилявай живота си в преследване на жена!

Това е разрушило много царе.

4 Царете и лидерите не трябва да пият, нито дори да искат това.

5 Пиенето ще те накара да забравиш своите отговорности и ще пренебрегнеш бедните.

6 Бирата и виното са само за умиращите

и за онези, които са изгубили всякаква надежда.

7 Нека те да пият и да забравят колко са бедни

и колко нещастни се чувстват.

8 Но ти трябва да защитаваш тези, които са безпомощни

и нямат надежда.

9 Бъди честен и давай правосъдие на бедните и бездомните.

Възхвала на добрата съпруга

10 Истински добра съпруга е най-ценното съкровище, което един мъж може да намери!

11 Нейният съпруг зависи от нея и тя никога не го разочарова.

12 Тя е добра към него всеки ден от живота си

13 и със собствените си ръце тя радостно прави дрехи.

14 Тя е като пътуващ кораб, който носи храна отвъд морето.

15 Тя става преди да съмне, за да приготви храна за семейството си и за слугите си. **A**

16 Тя знае как да купи земя и как да посади лозе,

17 и тя винаги работи усърдно.

18 Тя знае кога да купува или да продава

и остава заета до късно през нощта.

19 Тя изработва дрехи за себе си

20 и помага на бедните и нуждаещите се.

21 Семейството ѝ има топли дрехи, така че не се притеснява, когато вали сняг.

22Тя има своя шевна машина и всичко, което носи е красиво.

23Нейният съпруг е добре познат и уважаван водач в града.

24Тя прави дрехи, за да се продават в магазина.

25Тя е силна и елегантна **Б** и също е радостна за бъдещето.

26Нейните думи са разумни

и съветът ѝ е сериозен (тактичен, дълбокомислен).

27Тя добре се грижи за своето семейство

и никога не е мързелива.

28Нейните деца я хвалят

и с голяма гордост съпругът ѝ казва:

29„Има много добри жени, но ти си най-добрата!“

30Привлекателността може да бъде измамлива

и красотата може да се изгуби (да изчезне),

но жена, която почита Господа заслужава да бъде хвалена.

31Показвай ѝ уважение - хвали я пред хората

за това, което е направила.

А и...слугите си: или "и казва на слугите си какво да правят".

Б Тя...елегантна: или "Дрехите, които прави са привлекателни и с добро качество".